

Mel i Sucre

Obra Cultural Balear - Sant Joan

Abril / 1996 - núm. 190

Lakutake

+

Eclipsi

+

Terratrèmol

=

La fi del món

MEL I SUCRE. Abril, núm. 190. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan.

Local social: carrer de Ramon Llull, 48. 07240 Sant Joan (Mallorca).

Consell de redacció: Guillem Florit, Joan Sastre, Joan Font, Joan Moratinos, Miquel Company.

Tirada actual: 500 exemplars.

Disseny de la capçalera: Jaume Falconer

Coberta i contracoberta: muntatge sobre la idea que a l'Edat mitjana aquests tres fenòmens junts (eclipsi, terratrèmol i cometa) era l'arribada de la fi del món

Dipòsit legal: PM. 49/1983

Els articles publicats a la revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Els articles originals s'han d'entregar abans de dia 18 del mes en curs.

Nota: S'adverteix als possibles lectors de *Mel i sucre* que aquesta revista, amb els seus escrits i comentaris, pot ferir la sensibilitat dels esperits no acostumats.

EN AQUEST NÚMERO HI TROBAREU

- **Notícies locals**
- **Fotos d'antany**, per G. Sánchez
- **? 02**, per Falconer
- **Ajuntament**, per J. Sastre
- **XXIV Certament Poètic Verge de Consolació**, per J. Jaume
- **Toponímia santjoanera. Cana Ramis (I)**, per F. Canuto
- **Jardineria. El llenguatge de les flors (5)**, per F. Nicolau
- **Garbes del P. Ginard (5). Capellans** per J. Estelrich
- **El Sant Joan partit a partit**, per T. Oliver
- **Excursió**, per J. Sastre i J. Moratinos
- **Mel i sucre, dolcet, dolcet**, per J. Bauçà
- **Meteorologia**, per M. Company i M.I Alzamora
- **Bon profit**
- **La toxicomania i la classificació d'algunes drogues**, per gentilesa de D. Fontirroig
- **Dos dits de seny**
- **El plaer de beure**, per F. Grimalt
- **Agenda**

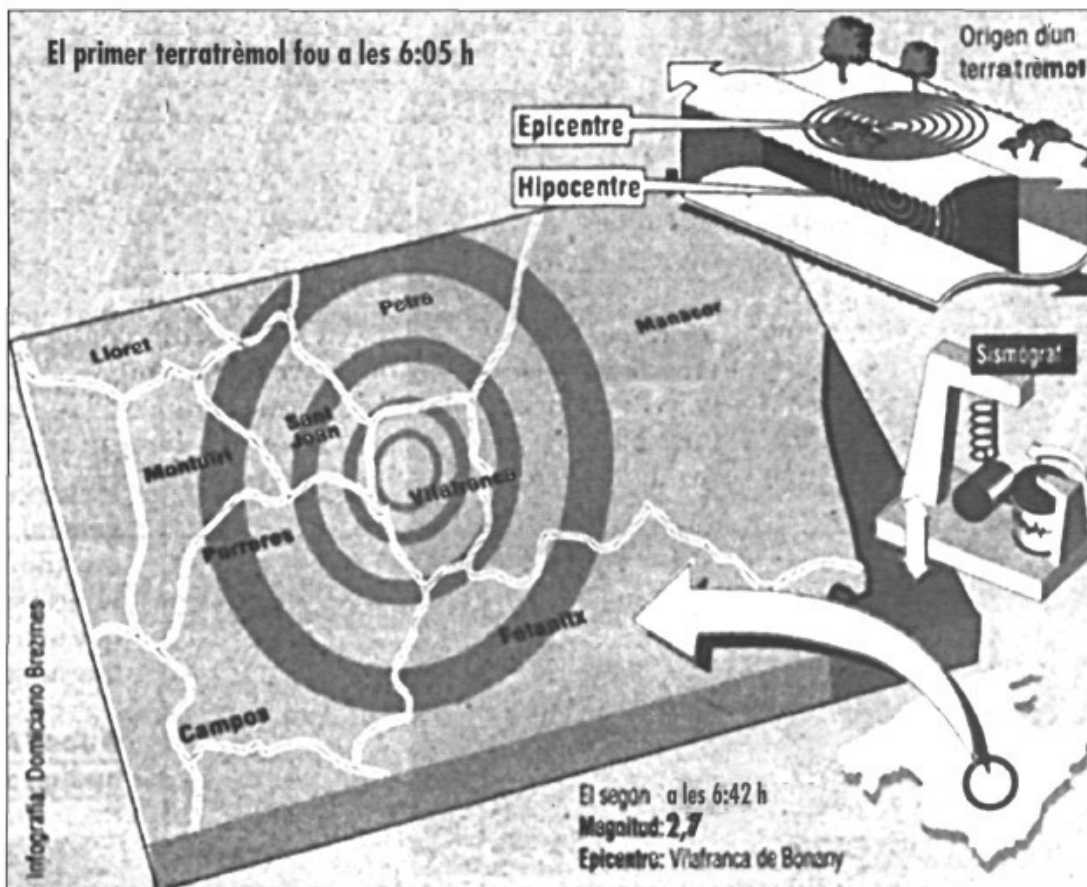
**El consell de redacció
es reunirà dia 29 d'abril,
a les 21 h, al casal social.
Els col·laboradors
hi estau convidats**

NOTA DE REDACCIÓ

Totes les persones o entitats que se sentin al·ludides pel contingut d'aquesta revista, tenen a la seva disposició una secció de «Cartes al Director» que admet escrits que complerquin les següents condicions:

- L'extensió màxima és un foli mecanografiat a dos espais.
- Les cartes han d'anar signades per l'autor, que ha de ser identificable.

NOTÍCIES LOCALS

Els terratrèmols que han sacsejat el Pla de Mallorca i, per tant, la nostra vila ens han regirat a tots.

— Dia 9 d'abril, un petit terratrèmol va sacsejar el nostre terme, com ja ho havien fet altres sismes anteriors (1 de març i 3 d'abril). No va tenir més efectes coneguts que despertar gent que dormia (va passar a la matinada), ja que la intensitat va ser molt feble, de l'ordre de tres graus a l'escala de Richter. El responsable de Protecció Civil va tranquil·litzar la població dient que a l'Institut Geogràfic Nacional li havien dit que eren simples reajustaments de l'escorça terrestre (hauria pogut afegir que la terra era rodona i que les coses tenen el costum de caure per avall).

— Sant Joan va ser notícia a la premsa perquè qualcú es va dedicar a enverinar moixos de per foravila. Els diaris estimen que en poden haver mort una cinquantena. Els propietaris coincideixen a dir que havien vist els animals que menjaven peixos d'origen desconegut pel carrer. Un manescal va examinar una de les víctimes i va dictaminar que li havien dat metzina. Hi ha qui diu que els responsables podrien ser caçadors, que culpen els moixos de fer-los la competència caçant conills i perdius. La Societat de Caçadors no ho creu i insinua que podria ser que els gats haguessin menjat rates que, al seu torn, haguessin menjat mata-rates.

— L'Ajuntament de Sant Joan ha perdut el recurs d'alçada que havia presentat davant el Consell Insular de Mallorca per les Normes subsidiàries. El Consell, que ha d'aprovar les Normes, havia fet una sèrie d'objeccions a les que havia presentat el nostre Ajuntament i exigia una sèrie de modificacions. El punt principal de desacord era la superfície que podia tenir una caseta d'eines: el batle troba que s'ha de posar un límit de 32 m² i el CIM diu que basten 20. El batle ha acusat el Consell de no respectar la voluntat del poble, ja que les Normes havien estat aprovades pel Ple

Al Davallament d'enguany es va canviar la localització de la crucifixió. Els tres enclavats dominaren l'escala de Consolació.

municipal. Curiosament, aquest paladí de l'autonomia municipal a tota ultrança ara està tot content perquè el Govern dictarà un pla territorial, que confia que sigui més favorable a les seves tesis.

— El Davallament ha arribat enguany a la cinquena edició. La representació ja s'ha consolidat com un dels actes tradicionals de pasqua a Sant Joan. De cada any augmenta la complicació del muntatge i també el ressò que té als mitjans de comunicació i a fora de la nostra vila. Enguany s'han mobilitzat una cinquantena de persones, entre tècnics, locutors, actors i figurants, i el pressupost ha pujat a mig milió. Per aconseguir el finançament necessari s'ha comptat amb subvencions de l'Ajuntament, aportacions personals i la col·laboració d'Espectáculos Bravo, una empresa relacionada amb el Canal 4, de televisió. Aquesta cadena va enregistrar l'espectacle i el va oferir dins la seva programació.

A més del Davallament, el Dijous Sant es va fer la tradicional processó pels carrers del poble i el dia de Pasqua la de l'Encontre davant el campanar de l'església.

— A proposta d'Amador Bauçà, regidor d'Unió Mallorquina, l'Ajuntament demanarà a la Mancomunitat del Pla que financi l'institut d'ensenyament secundari que s'ha de fer a Sineu. La idea és que la Mancomunitat avanci els diners per poder començar les obres al més aviat possible i que més endavant els recuperi del Ministeri d'Educació (o de la Conselleria si s'arriben a transferir les competències d'educació). La fórmula ja s'ha aplicat en altres llocs.

— El mes que ve s'aprovarà, segons sembla, el Pla territorial del Pla, conegut com «el Pla del Pla». La redacció inicial era molt conservacionista (exigia un mínim de 50.000 m₂ per construir) però la pressió de certs batles, sobretot del PP, presumiblement ells mateixos també pressionats, ha fet que la redacció final sigui molt més aigualida. Al capdavant, el mínim s'ha fixat en 15.000 metres (devers dues quarterades), el mateix que exigeix la Comissió Insular d'Urbanisme, dependent del

**POUS - CISTERNES - SÍQUIES - DEMOLICIONS
FEINES AMB COMPRESSORS - RETRO
MINIEXCAVADORES**

Gabriel Gayà Morlà

Cooperativa, 5-7
Tel.: 64 78 69. Mòbil: 908 53 58 76
07260-PORRERES

BANCA MARCH

C/ de Mestre Mas, 11
Tel.: 52 60 66
07240 Sant Joan

Consell. Altres propostes inicials del Pla, com ara la limitació de la caça, també han desaparegut de la redacció definitiva.

— El grup de teatre local Biaixos i Capgirons ha organitzat la II Mostra de Teatre. Enguany es representaran tres obres, els tres darrers dissabtes del mes d'abril, a les 9'30, a la Casa de Cultura. El grup amfitrió no actua perquè no té cap obra a punt. Dia 13 es va obrir la Mostra amb *Pobres casats*, de Lluís Segura, duita a

Biaixos i Capgirons torna a organitzar la Mostra de Teatre.

escena per La Prima de Sineu; dia 20, Es Tornall, de Petra, amb *En vols d'embulls*, d'Antoni Segura Nicolau; i dia 27, Es Porrassar, d'Algaida, amb *Ca Nostra*, de Joan Mas. L'entrada és gratuïta.

— L'Associació de Pares d'alumnes de l'escola de Son Juny cerca monitors per organitzar i dur a terme l'Escola d'Estiu 1996. S'han de cuidar de planificar les activitats, inscriure els infants, cobrar les tarifes, realitzar les activitats programades, preparar-les i fer-ne una avaluació. Els interessats, en grups de dues o més persones, poden presentar les seves propostes durant aquest mes.

— L'Ajuntament de Sant Joan cedirà gratuïtament un solar de cent metres quadrats a Correus. El solar, devora l'antiga escola de les nines, permetrà resoldre els problemes d'infraestructura que té actualment l'oficina de correus. Es consolidarà així una mini-zona de serveis públics, que comptarà amb el centre sanitari, una instal·lació cultural (diuen que podria acollir la biblioteca) i Correus.

— El passat 17 de març es va celebrar la tradicional festa del Quart Diumenge o del Pa i el Peix. A Consolació, el matí va estar centrat en els actes religiosos: ofrena de flors a càrrec d'infants, missa solemne, amollada de coloms i ball de bot. Al capvespre, hi va actuar la Banda de Música d'Algaida i es varen entregar els premis del certamen poètic. Al poble, durant tot el dia hi va haver la V Fira Artesanal, Industrial, Agrícola i Ramadera. La Fira, que havia nascut amb la pretensió de ser una mostra del que es feia al poble, s'ha obert ara a tothom i s'ha diversificat. A partir d'enguany també s'hi exhibeixen animals, sobretot de races autòctones. El darrer acte de la festa va ser una representació teatral, *Un xalet a s'Estaca*, a càrrec del grup Picadís.

<p style="text-align: center;">RESTAURANT </p> <p style="text-align: center;">SA TORRE DE S'AIGO</p> <p style="text-align: center;">Carrer de l'Amistat Tel.: 52 63 00 Sant Joan</p> 	 <p style="text-align: center;">JAUME SASTRE BAUZA Llanterner i Pintor</p> <p style="text-align: center;">C/ de Josep Rosselló i Ordines Tel.: 52 65 53 Sant Joan</p>
---	--

— La biblioteca i l'escola pública de Sant Joan han organitzat un seguit d'actes amb motiu de la Festa del Llibre. Dijous, dia 24 hi haurà una xerrada de Margalida Munar, a les 9 del vespre, a la Biblioteca, amb el tema *Com podem interessar els fills en la lectura*. L'endemà, 26 d'abril, hi haurà la presentació *Sant Joan a la Gran Enciclopèdia de Mallorca*, a les 9 del vespre al Saló d'Actes de l'Ajuntament, a càrrec de Pere Fullana, Bernat Campins i Arnau Company, *des Centro*. El mateix dia s'inaugurarà una exposició a l'escola titulada *Sant Joan i els escriptors locals*. Dia 29, a l'escola, a les 10, Josep Estelrich Costa parlarà sobre *Un recorregut per la història de Sant Joan*. El darrer acte serà l'exposició *L'auca de la rondalla*, a càrrec de l'Obra Social i Cultural de "Sa Nostra".

La Cooperativa de Sant Joan ja no té aquest racó al seu magatzem. Ara hi podeu trobar la nova oficina i una sala de reunions a la seva part superior.

— S'han acabat les obres de les noves oficines de la Cooperativa Agrícola de Sant Joan i ja han entrat en funcionament. Aquestes instal·lacions permetran millorar l'atenció als clients i als proveïdors, fer feina més còmodament i més a l'ample, organitzar l'arxiu i complir l'antiga aspiració de tenir una sala de juntes.

— Aquest mes s'ha produït una situació astronòmica que ha posat la por dins el cos dels més crèduls. Primer varen ser els avisos dels terratrèmols que afectaren el nostre terme. Quan encara tremolaven les fibres dels porucs, arribà el Iakutake, que diuen

que forçat ha de ser el nunci de grans esdeveniments. Per acabar-ho d'arreglar, el Dimecres Sant, la lluna plena es va enfosquir per culpa d'un eclipsi total. N'hi ha que diuen que amb aquestes senyes no pot ser més que la fi del món que s'acosta. Altres, més astuts, esperen que en passi qualcuna per poder dir que el cel i la terra ja ho havien anunciat.

— En els sortejos que cada mes realitza la Banca March entre els seus clients, aquest mes ha estat agraciada la santjoanera Maria Mas Nigorra. El premi que l'entitat bancària li atorgat és una tenda de campanya per a quatre persones i un sac de dormir.

<p style="text-align: center;"> "la Caixa" AGÈNCIA DE SANT JOAN Carrer Bellavista, 38 Tel.: 52 60 78 </p>	<p style="text-align: center;"> PLANTERS i ORNAMENTALS PLANTERS NICOLAU C/ de Ramon Llull, 52 07240 Sant Joan Tel.: 56 03 46 52 61 87 (part.) </p> <div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center;"> <div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg); background-color: black; color: white; padding: 5px; font-weight: bold; font-size: 1.2em;">NICOLAU</div> </div> <p style="text-align: center;">ORNAMENTALS</p>
--	---

HIPER MALLORCA

HiperCentro SUPERMERCADO

promoción válida del 12 al 25 de Abril

MAS DE 120 ARTICULOS EN PROMOCION

Suavizante 4 L.
lenor

355

Lenor Esencia

PULEVA
PURA LECHE DE VACA

Leche brik 1l.
puleva (3 tipos)

84

MILK • LECHE • LAIT

MEJOR MANEJO DE PRIMERA INCLUIDO EN MANEJOS DIFICILES

ARIEL ORO

MEJOR PERFUME MAS FRESCO

Detergente 2'7 kg.
ariel

635

Vino joven 3/4 l.
jordan

198

Cerveza 1/4 pack-6
san miguel

246

PHILADELPHIA
LA CREMA DE LOS QUESOS

Philadelphia 200 gr.
natural. light

218

PHILADELPHIA

Coca cola, fanta,
sprite lata 33 cc.

41

fanta

Coca-Cola

8 yoguritos

Yoplait

NATURAL azucarado
CON AZUCAR DE CAÑA

2 MACEDONAS

Yogur azucarado,
sabores p-8 yoplait

192

Queso mahon
quintana

890

FOTOS D' ANTANY

Es conreus a Sant Joan no sempre han estat igual que ara. Tots hem pogut llegir diversos articles a *Mel i Sucre* sobre la vinya, el gra..., a la nostra vila. La foto que aquest mes us presentam fou feta el 10 de juliol de 1931 a Son Baró i en la qual podem observar filles de la casa i també, el que és el més interessant, un camp sembrat de tabaqueres. Aquest fet demostra clarament que el conreu estava ben extès per tot Mallorca, com així ens han comentat fonts orals. Aquest tabac es feia per al consum propi i per a l'exportació. Avui en dia aquests tipus de conreus han desaparegut totalment de les nostres contrades.

Gracià Sànchez

(Foto gentilesa de R. Soler)

Cooperativa Agrícola

SANT JOAN

«Tota casta de
productes del camp a
bon preu»

Carrer de Petra, s/n

Tel.: 52 63 24

Elèctrica

PEP DES SAIG

instal·lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
subministraments elèctrics

Consistori, 8 52 63 23
Sant Joan

Falconer
?
02

projecte del nou polisportiu cobertat

AJUNTAMENT

Resum de la sessió ordinària del 2 d'abril del 96. La sessió va començar puntualment a les 9 i mitja del vespre, amb l'assistència de tots els regidors.

1. *Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.*

L'esborrany fou llegit i aprovat per unanimitat.

2. *Coneixement de les Resolucions de batlia donades des de la darrera sessió ordinària.*

Es va donar compte de les següents:

De dia 07/02: decret pel Concurs de la Plaça de Secretari.

De dia 15/02: concessió de 9 llicències d'obres a particulars.

De dia 11/03: concessió de 8 llicències d'obres a particulars.

De dia 20/03: aprovació del Padró d'Abastament d'Aigua 1996.

De dia 26/03: padró de l'Impost Sobre Béns Immobles 1996.

De dia 27/03: tercera certificació de l'obra de l'Escola de les Nines, per un valor de 5.191.785 ptes.

El consistori es va donar per assabentat.

3. *Aprovació de la rectificació de 1995 de l'Inventari del Patrimoni Municipal de Béns.*

Es tractava d'una formalitat jurídica, de manera que es va aprovar sense problemes.

4. *Cessió gratuïta d'un solar a l'«Organismo Autònom de Correos i Telégrafos» per a serveis postals.*

La proposta de l'equip de govern era cedir 100 m² de terreny a Correus, just devora el local que ara ocupen a l'escola de les nines.

Passat a votació, la proposta va ser aprovada per 6 vots a favor (PP), 2 en contra (PSM) i 1 abstenció (UM).

El PSM va argumentar el seu vot en contra dient que aquest solar s'havia cedit molt ale-

gement fora sospesar altres possibilitats, i UM es va abstenir per desconèixer el tema.

5. *Suport a la petició de l'APA sobre la necessitat urgent de construir l'Institut de Sineu i, mentrestant, que els alumnes de primer cicle d'ESO continuïn a Sant Joan.*

Es va llegir la petició de l'APA al MEC en què es reivindicaven aquests temes i es va aprovar el seu recolzament per unanimitat.

6. *Petició per accedir a la Iniciativa Comunitària Leader II Pla de Mallorca.*

Si l'Ajuntament pot accedir a aquest programa comunitari, tindrà unes facilitats afegides per escometre segons quines obres i projectes, de manera que la proposta va ser aprovada per unanimitat.

7. *Proposta de l'Ajuntament al Pla Territorial del Pla de Mallorca.*

Es va discutir breument aquesta proposta i es va aprovar per unanimitat. Francesc Nicolau (PSM) va proposar afegir

uns punts referents a la construcció, dins el poble, d'una xarxa de recollida d'aigües pluvials, per evitar els bassiots als carrers. Es va acceptar per unanimitat.

Moció d'Urgència.

Francesc Nicolau (PSM) va posar a consideració del Ple la declaració d'urgència d'una moció que demana per als ajuntaments uns avantatges fiscals a l'hora de pagar l'IVA. El batle va trobar que no existia la urgència i es va comprometre a discutir el punt a la primera comissió informativa. Francesc Nicolau va lamentar la falta de facilitats a l'hora de posar

L'Ajuntament ha decidit cedir a Correus 100 m² de terreny al solar de l'Escola de les Nines.

un punt a l'ordre del dia d'una sessió plenària, cosa que l'obliga a proposar-ho llavors com a moció d'urgència. El batle va dir que tenia voluntat d'arreglar aquest problema, però que de moment aquest punt no va anar a l'ordre del dia i no era considerat d'urgència per la majoria.

8. Precs i preguntes.

FRANCESC NICOLAU (PSM):

Com està el Recurs d'Alçada interposat per l'Ajuntament davant el CIM pel tema de les Normes Subsidiàries?. L'assessor jurídic va contestar que havia estat «denegat per silenci administratiu».

Sobre els rètols que diuen JUMAJSA, pels quals ja s'havia interessat mesos abans, a veure si l'Ajuntament ha aclarit de què són i la seva situació legal. El batle va contestar que fan propaganda d'un parc botànic que hi ha a vorera de mar i que està investigant si tenen els permisos en regla per poder-se anunciar allà on estan posats.

Sobre els defectes detectats a l'estructura de la Casa de Cultura, demana si està estudiat el tema. El batle respongué que un arquitecte s'ho ha mirat i aviat es podrà fer una proposta (o propostes) valorades al Ple.

Com estan els pressuposts de 1996? El regidor d'Hisenda Joan Matas (PP) va respondre

que faltava aclarir uns quants punts sense gaire importància i que estarien preparats per a la pròxima comissió municipal de comptes.

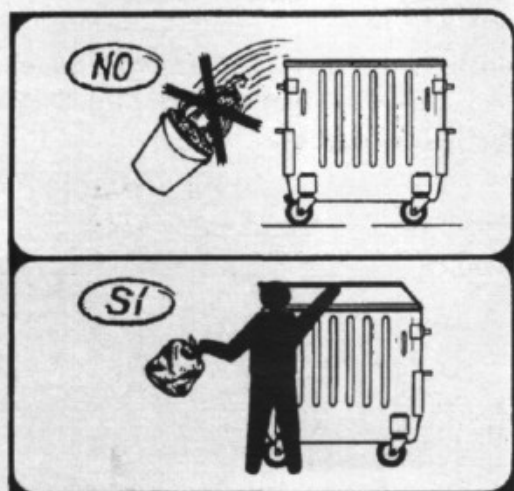
AMADOR BAUÇÀ (UM):

Va intervenir també per instar a l'equip de govern a acabar d'una vegada els pressuposts de 1996, per saber amb què compta l'ajuntament per aquest any.

Va demanar al representant de la Mancomunitat de Pla que fes una gestió per saber com està la construcció del nou Institut de Sineu i va proposar estudiar la possibilitat que la Mancomunitat es fes càrrec temporalment del cost de construcció de l'edifici i bestragués els doblers, per llavors cobrar-los del Ministeri. Segons ell aquesta seria una manera segura de, amb un termini de 2 o 3 anys, tenir l'institut a punt de funcionar. El representat a la Mancomunitat, Joan Magro (PP), va dir que trametria aquesta proposta.

I acabats els punts de l'ordre del dia, es va aixecar la sessió a les 10 hores i 10 minuts del vespre.

Joan Sastre Joan

POSAU ELS FEMS DINS LES BOSSES

Per al vidre, paper i ferralla
emprau els contenidors especials

La recollida es farà els

dimarts, dijous i diumenges al vespre

AJUNTAMENT DE SANTJOAN

SI TENIU FOTOGRAFIES ANTIGUES

(anteriors als anys setanta)

feis-ho saber a
Gracià Sànchez

Hem començat una nova secció:

FOTOGRAFIES D'ANTANY

XXIV CERTAMEN POÈTIC VERGE DE CONSOLACIÓ

A l'entremig del concert, tingué lloc la part cultural de la nostra Festa, la de proclamació dels premis literaris.

Comença l'acte amb unes paraules del Director de l'escola Pep Roig, que va fer un parlament referit al Santuari i a la festa per donar pas al veredict del Certamen Escolar i al lliurament de premis dels treballs que foren exposats al menjador de Cas Donat. A continuació Dolors Corbella, membre del Jurat del XXIV Certamen, va pronunciar el parlament dels premis. Acabat Joan Maimó, va llegir el veredict del Jurat i a continuació foren obertes les pliques per tal de conèixer els guardonats. L'acord dels qualificadors atorgà els següents premis:

1r. Premi Miquel Gayà i Sitjar a l'obra titulada «Diàleg amorós de neta i avi», autor: Mn. Baltasar Coll i Tomás.

2n. Premi. Obra «El Secret tremolós de l'acollida», autor Pere Bru Serrano i Darder.

Accèssit. Obra «Eia Ergo, Advocata nostra», autor Bàrbara Matas Sastre.

Els premiats llegiren les seves obres i els foren lliurats els premis. Es va donar la circumstància que Mn. Baltasar Coll, fou el guanyador

del primer Certamen. També que Pere Bru fou el guanyador de l'any passat i que Bàrbara Matas també ha obtingut guardons en anteriors certàmens.

Parlà el Regidor de Cultura J. Magro i tancà l'acte el Rector Onofre Torres, que felicità als guanyadors, agrai el patrocini dels premis a l'Ajuntament, la tasca dels membres del Jurat i demés col·laboradors. Encoratjar a la continuació per part dels participants de cara a la significació que tindrà la celebració del XXV Certamen Poètic en la Festa del 97. Un esdeveniment cultural que en conforma una Corona poètica a la nostra Verge i que enriqueix el bagatge cultural de la nostra vila.

Foren membres del Jurat qualificador: Miquel Gayà, Maria Dolors Corbella, Miquel Pons, Jaume Oliver i Joan Maimó. Per primera vegada el primer premi

fou anomenat «Premi Miquel Gayà i Sitjar». Hi participaren quinze poemes i cap d'ells va fer constar la seva participació al premi local.

D'acord jurat i organització el constituïren en el 2n. premi.

Joan Jaume

Accèssit Bàrbara Planas

Lema: Brot d'olivera

EIA ERGO, ADVOCATA NOSTRA

Alba del cor afligit
dins nostra vall de foscura
mon cor sospira amb delit
que ens escolteu, Verge pura!
Del vostro entorn tot florit
siau bàlsam i dolçura.

De vellut verd s'engalana
vostra via del pujol
i el dolç so de la campana
te càntics de rossinyol.
Generosa Sobirana
cercam el Vostro consol.

Providència en tota via
lluminosa, sol roent
somni tendre d'harmonia
Reina de l'Amor ardent
venturós qui en Vos confia
O, dolça Mare amatent!

Baltasar Coll i Tomás
1er Premi Miquel Gayà i Sitjar
Lema: Solanda

DIÀLEG AMORÓS DE NETA I AVI

I

El cel grisenc ha desfermat la boira.

A l'humida placeta ciutadana,
dins la pau de la tarda que marceja,
cauen ruixims de pluja malaltissa
i netegen els cotxes, en renglera.

Amb insistència l'aigua pica els vidres
de la saleta, xopa de memòries,
oberta a les paraules del bon avi
i atenta als precís insistents de la neta.

— Avi Miquel. Quan acabi de ploure
i torni el sol, anirem un dissabte
a Sant Joan? Dissabte no hi ha escola.
Avi, amb la teva dolça companyia
vull anar a Sant Joan. Vull tocar i veure.
No em vols dir: — si? Jo estim sense conèixer.
I a les venes tenc sang santjoanera
Vull anar a Sant Joan, amb tu, dissabte.
Si t'ho demana un net, no tens excusa.

S'ha esmorteït la pluja fonedissa
i els vianants apaguen els paraigües.

Un raig de sol, furtiu, guaita entre els núvols.

El quiosc nou torna treure la premsa.

Farà bon temps i el sol tornarà riure.

.....
— Filla, m'han conferit els teus mots, dolços.
«— Estim sense conèixer» has dit, amb gola
de convertir en mirades les memòries
i fer realitat les contarelles
i omplir els teus ulls de cel i sol, joiosos,
i encimbellar al teu pit olors pageses
i rondar els turonells i fitar el terme
i recórrer la teva embadalida
a davall d'un tapís de brulla tendra,
i trescar per la vila, arplegada
com una guarda d'ovelles immòbil,
i pujar pels graons, vells, de l'escala
a Consolació, el pujol suavíssim
ombrejat de xiprers que al cel s'afuen,
i entrar dins la petita esglesiola
on la Mare-de-Déu vetlla en silenci,
i al cementiri on dorm Amèlia, l'àvia...

Miratges del record, melangiosos...
Breviari d'amor quan, al capvespre,
l'atzur il·luminat treu clarenderes
i la ruta dels cims em duu als vuitanta,
i, al fons, ja sent la cançó del crepuscle
que m'ha d'obrir la finestra del somni.

— Aniré a Sant Joan, amb tu, diumenge,
el Quart diumenge de la nostra vila:

un esclafit dins la Quaresma austera
un lliri blanc dins violes morades,
un fasser d'alegria entre penombres
una festa amb olors de pans i peixos.

II

Quin bé-de-Déu el cel tibant, blavíssim!
Quin bé-de-Déu el sol encès de joia
que emmurta d'or l'allau d'aquest diumenge!

— Per Vos, Senyora, aquest feix de frasèlies
i cap-blaus i coltells i corretjoles
i vidayba flairosa i cossiades,
d'un avi i una neta que us estimen
i us plegueu mans i us diuen Mare, sempre.

— Per tu aquest ram de roses, àvia Amàlia,
al rosaret de Son Castanyer obertes,
d'una neta i un avi que t'estimen
i beneeixen la teva memòria
d'esposa i àvia benvolguda, tendra.

Flors boscanes aromen el retaule
i les roses perfumen el sepulcre.

Avui fa un sol que estavella les pedres.

2n Premi

Pere Bru Serrano

Lema: Viure és compartir

EL SECRET TREMOLÓS DE L'ACOLLIDA

No esgarrafa la por per navegar
entre mars presoners de l'embranchida,
si el secret tremolós de l'acollida
al cor del Quart Diumenge puc trobar.

Vora el llac de pescades portentoses
una veu que abolia la foscor
semblava sobre dubtes i deserts,
colors d'il·lusions i llibertats.

El vent va dissipar la xiuladissa,
les flors van oferir repòs a Déu,
mentre el cor remolit i penitent,
bruixat per encanteris d'esperança,
callava.

Dins l'encís de les promeses,
l'alè no reprenia, deturat,
son caminar somort i cor ferit.

La fam per Vós, Senyor,
estalvia temps temps, i dintre l'ànima
cercàvem l'horitzó sens defallir
i Vós, Fill de la Verge,
obríreu el reol i el fruit de l'era
agombolà l'almoina d'una xarxa
i aprenguérem que viure és compartir.

Mes, si avui el reneç surt de l'angúnia,
no vull parlar la veu que fa silenciar,
no vull barrar camins a l'amistat

ni construir, d'oblit, una murada.
Si pels dits va passant cinc pans, dos peixos,
cremat per l'avarícia,
vull traïr l'egoisme,
vull compartir Solanda amb tu, germà.

No necessit la por per estimar
perquè el vent és suau, sense mentida,
i l'abraç amorós de l'acollida
viu en un Puig que guaita sobre el Pla.

TOPONÍMIA SANTJOANERA

CA NA RAMIS (I)

Ca na Ramis, és un topònim urbà que fa referència a un antic casal ubicat a l'actual carrer Sant Joan. El mateix nom designa també, una partida de terra d'una quarterada d'extensió, ubicada molt prop del Camí de Binifarda.

És evident que ambdós topònims, de contingut força històric, tenen un tret compartit que els va generar; el llinatge Ramis. Aquest llinatge, extern, s'introduí al poble devers el segle XVI, amb la venguda d'una família benestant de Ciutat.

Frontis de Ca na Ramis.

1. EL LLINATGE RAMIS. Cristòfol Bibiloni i Ramis (+1624) comprà a l'honor Antoni Nicolau la possessió dels Calderers. També tenia arrendada la possessió de Son Genovard (Son Gil). En aquesta família, sembla que per un vincle testamentari, els primogènits de cada generació prenen el llinatge Bibiloni.¹

Descendents de Cristòfol Bibiloni i Ramis foren:

– Cristòfol Bibiloni i Ramis.

– Antoni Ramis (1634-1680) llicenciat en teologia.

Fou rector de Sant Joan 46 anys i mesos.

– Caterina Ramis, donzella (+1647).

El fill primogènit, Cristòfol Bibiloni, germà del

rector, es casà amb Melciora Ramis ¿i Funes? (+1657). D'aquest matrimoni naixeren:

– Cristòfol Bibiloni i Ramis (+1702).

– Melciora Ramis, muller d'Antoni March de Pollença.

– Margarida Ramis, casada amb Martí Rapo, apotecari de Sineu.

– Anna Ramis, donzella (+1697).

El primogènit d'aquesta generació, que també trobam registrat com Cristòfol Ramis o Cristòfol Ramis Bibiloni, es casà amb Joana Cerdà i Font (1646-1726). No tengueren descendència.

2. L'HERÈNCIA DE LA NISSAGA RAMIS. A la mort de Cristòfol Bibiloni i Ramis (+1702), la seva esposa Joana Cerdà i Font, fou l'hereva usufructuària de tots els seus béns. Domiciliada a Sant Joan, consta a la talla o donatiu voluntari al rei Carles III.²

Però, Cristòfol Bibiloni i Ramis, deixà també molts deutes. Entre els creditors hi havia la comunitat de preveres de la parròquia, a la qual el difunt devia censals, almoines i els sufragis de cent misses que el seu oncle el rector Ramis havia llegat en el testament.

A un document de l'any 1703, les nebodes del rector, que havien quedat hereves usufructuàries del seus béns, renunciem a favor de la parròquia.

Sembla doncs, que la casa pairal de la família Ramis passà a propietat del prevere Antoni Bauçà, a través de la comunitat susdita, de la qual formava part. I és ben bé així, ja que els cadastres antics ho atesten. Entre els béns del prevere Antoni Bauçà, el 1792 consta:³

«...Emes per casas y trast antes del conta de Cristofol Bibiloni y Ramis fol 122 al cadastre de 1758)⁴ 450 lliures.

Emes per cens reb. de D. Guiem Gaya Prê. per les cases de cana Ramis 200 lliures.

Se descarrega de les casas y corral de Bibiloni y Ramis y pasa a conte de D. Guiem Gaya Prê. 450 lliures.»

El nou propietari de les cases de Cristòfol Bibiloni i Ramis, el prevere Guillem Gayà el localitzam al fol 26 v del mateix cadastre, on consten tots els seus béns:

Don Guiem Gayà de Miquel Subdiacano per cases i corral antes del conte de Guiem Mates foli 6 60 lliures.

Emes per una corturada de terra a son Dordor 100 lliures.

emes per terra a las algorfes 112 lliures.

emes per un cortó de terra 25 lliures.

emes per terra a Gosalba 50 lliures.

Any 1836. Emes per casas ditas cana Ramis del conte de D. Antoni Bauçà Prê. Foli 81 450 lliures.”

En el mateix cadastre, consten altres propietats dels Bibiloni i Ramis i els nous propietaris :

Ca na Ramis, façana posterior. Finestres d'ampit mollurat.

«Matheu Bauçà Caldarer, per terra el Caldares antes del conta de Cristofol Bibiloni y Ramis 90 lliures.»

«Sr. Miquel Gaya Prê. per terra a son Rebas, antes de los Hereus de Cristofol Bibiloni y Ramis dit son Perdut».

3. EL CASAL DE CA NA RAMIS. L'antiga casa pairal de la nissaga Bibiloni i Ramis, està ubicada a l'actual carrer Sant Joan núm. 9 (Can Duran). Presumiblement fou habitada pel rector Ramis, ja que la documentació històrica aporta proves fidedignes que la rectoria estava deshabitada i gairebé ruïnosa, durant el seu llarg rectorat.

Cristòfol Bibiloni i Ramis (+1702) casat amb Joana Cerdà i Font, l'hereu primogènit, fou el darrer membre de la nissaga Ramis que habità el casal. La seva vídua Joana Cerdà i Font, registrada també com Joana Cerdà i Ramis, fou la que determinà el nom femení del de la casa : Ca na Ramis, nom popular que encara perdura.

La construcció d'aquest casal, amb la tipologia pròpia de les famílies benestants d'aquella època, la podem situar devers el segle XVI-XVII.

Es tracta d'un edifici de dues plantes, amb la façana totalment simètrica. En el centre de la planta baixa, s'obre el portal : brancals de peces de marès amb un magnífic arc de mig punt, amb dovelles del mateix material, molt amples —signe exterior, indicador de l'opulència i l'estatus elevat del propietari— esquadres i sobreclau.

A portal són encara visibles, retolats amb

Ca na Ramis, portal forà

almangra, els números 21, 22 i 24 de l'antiga numeració vuitcentista.

La façana està feta amb pedreny irregular. Una gran rafa o contrafort ocupava la banda esquerra. A sobre d'aquesta rafa, hi havia una finestra balconera, obertura d'una cambra intermèdia entre el celler o soterrani i la planta superior. Malauradament aquests elements arquitectònics foren suprimits fa pocs anys. De la finestra balconera, en resta una preciosa llinda amb una esmotxadura conopial. També fou modificat l'arc rodó i els tres o quatre escalons d'accés al portal que hi havia antigament.

A la banda dreta del portal principal, s'obrí per motius d'herència a principis de segle, un portal allindat, amb peces de marès i brancals de pedra (núm. 11 Ca l'amo en Miquel des Pujol).

El frontis, es clou a cada banda amb una cadena vertical de peces de marès. Al pis hi ha tres finestres, emmarcades per faixes de marès. Dues d'elles estan situades sobre les obertures de la planta baixa. La tercera, està descentrada respecte del nou portal de la planta baixa.

La façana acaba en una cornisa motllurada. A sobre, una filera de peces de marès, posades de pla donen major volada a la teulada.

4. EL CASAL DE CA NA RAMIS I ELS SEUS MORADORS. Com havíem dit anteriorment, els

béns del rector Ramis passaren a ser propietat de la comunitat de preveres de la parròquia. Els béns foren subhastats i el prevere Antoni Gayà adquirí les cases.⁵ El 1.836 és propietat de Guillem Gayà i Matas, subdiaca, que comprà les cases al prevere Antoni Gayà.⁶

Exposarem a continuació, tot seguint l'ordre cronològic dels padrons, unes breus notes dels habitants d'aquest casal. A part de les fonts orals,⁷ hem consultat els arxius (cadastres i padrons) i algunes actes notarials.

Guillem Gayà i Matas *De Solanda*. Prevere, neix el 1803, fill de Miquel i Antonina Aina Matas, germà de Ramon i de Miquel. Fou vicari de Vilafranca (1854-1873). El 1836 és propietari del casal de Ca na Ramis. A l'Amillament de l'any 1864 consta com a propietari de la casa núm. 9 del carrer de Ca na Ramis i de les finques següents:

- Solanda 2 quartons i 3 destres.
- Gossauba 1 quartó i 73 destres.
- Son Gual 1 quarterada i 41 destres.
- Son Burixó 3 quartons i 64 destres.

Al padró de l'any 1868, la casa no estava habitada.

El 1873 és substituït de vicari de Vilafranca. El mateix any es traslladà a viure a Sant Joan, acompanyat d'una criada vilafranquera. Així consta en el padró del mateix any:

- Don Guillem Gayà i Matas.....69 anys prevere.
- Catalina Bover i Joy .....60 anys criada.

Un any més tard, el 1874, hi habitava també un net de la criada, Rafel Bauçà i Bover de 19 anys, fuster d'ofici. Aquest jovent era mestre Rafel *Primer*. El vicari l'envià a Ciutat perquè aprengué l'ofici de fuster.⁸

El 20-11-1885, als 82 anys, fa testament. Notari, Miquel Morey de Manacor. Deixa tots els mobles de la casa, excepte els que ell dirà, a Rafel Bauçà i Bover *Primer*.⁹ Deixa béns a la seva neboda Joana Aina Gayà i Bauçà.¹⁰ Al seu nebot Miquel Gayà i Bauçà *Solander*, germà de l'anterior, el fa hereu universal dels seus béns.

Deixa la quarterada de terra de Son Gual a dos renebots seus: Mitja quarterada a Antoni Bauçà i Gayà *De cas Notari*, casat amb la senyora *Cauvona* i l'altra mitja a Antoni Gayà i Gayà *Solander* (+1962), pare de Miquel i Ramon, els *Solanders* del carrer de la Raval.

Guillem Gayà i Matas *De Solanda*, morí el 12-11-1.886 als 83 anys.

A la mort del capellà, el casal romangué tancat tot l'any 1887. L'any següent, el 1888, fou habitat per l'hereu Miquel Gayà Solander i la seva família :

- Miquel Gayà i Bauçà.....58 anys casat.
- Antònia Oliver i Nicolau .....47 anys casada.
- Miquel Gayà i Oliver.....23 anys casat.
- Margalida Bisquerra i Pascual .....20 anys casada.
- Antoni Gayà i Oliver .....13 anys fadrí.
- Francesc Gayà i Oliver.....11 anys fadrí.
- María Gayà i Oliver.....10 anys fadrina.
- Miquel Gayà i Bisquerra .....1 any menor.

Tres anys més tard, el 1891, el pis superior del casal fou habilitat com escola o parvulari.¹¹ Hi va residir durant dos anys Catalina Amengual i Estelrich de 34 anys, professora, natural de Calvià, acompanyada de la seva mare María Estelrich i Simó de 60 anys, viuda, i una neboteta o criadeta de 8 anys d'edat, María Tous i Amengual.

L'any 1893, el casal fou habitat per altra mestra, Enriqueta Mañá Servera i Marqués de 19 anys, natural de Banyoles (Girona). Hi residí un any.

L'any 1909, Miquel Gayà i Bauçà, l'hereu del capellà, casat amb Antònia Oliver i Nicolau, fa testament. Deixa mitja casa per hom, als fills Miquel i Antoni. En el text es precisa que «la partió serà a partir d'un pam de l'arc interior de la casa».

El fill Antoni heretà la part del portal principal i el germà Miquel l'altre meitat. El nou portal que s'obrí a l'edifici, crida fortament l'atenció, tant pel portam com per la coloració de les peces dels brancals i la llinda. El conjunt, de dimensions atípiques, ens semblava procedent d'algun edifici singular.

Una comunicació oral ens desvetllà el misteri: portes i portal eren originàries d'un convent de monges que fou enderrocat. Dissortadament, no hem pogut saber el nom del poble ni del convent on foren adquirides.

El padró de l'any 1.909 registra els següents residents:

- Miquel Gayà i Oliver.....41 anys casat.
- Margalida Bisquerra i Pascual .....42 anys casada.
- Joan Gayà i Bisquerra.....20 anys fadrí.
- Antonina Gayà i Bisquerra ...17 anys fadrina.
- Teresa Gayà i Bisquerra.....12 anys fadrina.
- Antoni Gayà i Bisquerra. ....10 anys fadrí.
- Margalida Gayà i Bisquerra..8 anys fadrina.
- Joana Gayà i Bisquerra.....1 any menor.

Ca l'amo en Miquel des Pujol. El portal i les portes són d'un antic convent de monges.

Aquesta família, estava formada per Miquel Gayà i Oliver *De Solanda o Solander*, casat amb Margalida Bisquerra i Pascual, nascuda a Sant Joan, a la possessió de s'Hostalet però d'ascendència artanenca.¹² Fill d'ambdós fou Miquel Gayà i Bisquerra, conegut com *l'amo en Miquel des Pujol*.

Al padró de l'any 1911, hi costa solament un resident: Jerònima Jordi.

A l'any 1917, el padró registra la família següent:

- Carles Costa i Bauçà .....47 anys casat.
- Aina Font i Ferriol .....36 anys casada.
- Francina Aina Costa i Font ..17 anys fadrina.
- Joana Aina Costa i Font .....19 anys fadrina.
- Antoni Costa i Font.....13 anys fadrí.
- Pere Josep Costa i Font.....8 anys fadrí.
- Catalina Costa i Font.....6 anys fadrina.
- Antoni Costa i Boiret .....71 anys viudo.

El matrimoni format per Carles Costa i sa mestressa *Carlos*, ho tengueren llogat una partida d'anys.

A l'any 1.940, el padró registra els següents residents:

- Miquel Gayà i Bisquerra.....54 anys casat.
- Antonina Aina Matas i Gayà .44 anys casada.
- Margalida Gayà i Matas .....16 anys fadrina.
- Antònia Gayà i Matas .....12 anys fadrina.
- Teresa Gayà i Matas .....7 anys fadrina.

Cal fer constar que aquesta casa és l'actual núm. 11 del carrer.

El sofà del capellà Solander.

Ca na Ramis, llinda de la desapareguda finestra balconera.

Al núm. 9 (Can Duran) el padró de l'any 1940 registra:

- Antoni Gayà i Oliver .....71 anys viuado.
- Miquel Gayà i Pocoví.....40 anys casat.
- Francisca Antich i Antich.....30 anys casada.
- Antoni Gayà i Antich .....4 anys net.

És a dir Antoni Gayà i Oliver (+1954) *Solander*; *De Son Duran o Duran*; el fill Miquel *Duran* (+1959) casat amb Francisca *Barona* i el fill Antoni *Duran*. Actuals propietaris del casal de Ca na Ramis.

Francesc Canuto i Bauçà

NOTES

1. Per a la redacció d'aquests paràgrafs, referents al llinatge Ramis, hem consultat l'article *Els rectors de Sant Joan* (ss. XVI-XIX). "Notes biogràfiques (3)" de Josep Estelrich i Costa. *Damunt Damunt*, núm. 37 p. 17-18, Juny de 1994.

2. Arxiu Històric de Mallorca, papers sense classificar. Transcripció de Joan Muntaner a *Documenta*, pàg. 238-241.

3. AMSJ. Cadastre de l'any 1792 Fol 81v.

4. No tenim notícies d'aquest cadastre de l'any 1.758. No consta a l'inventari de l'Arxiu Municipal de Sant Joan del 1.992. Possiblement sigui un element més a afegir, a la llarga llista del patrimoni cultural tudat de la nostra vila.

5. AMSJ. Cadastre de l'any 1.792 Fol 81v.

6. Id. Id. Foli 26v.

7. Per a la redacció d'aquest treball ens hem servit de les comunicacions orals dels següents informadors: Francisca Antich i Antich *Barona* 1910; Miquel Gayà i Oliver *Solander* 1908; Rafel Barceló i Nigorra *De Son Garrover* 1909; Miquel Gayà i Antich *Dominer* 1906; Magdalena Juan i Roig *Guiemona* 1900; Magdalena Jaume i Nicolau *Jordaneta* 1.906; Catalina Costa i Font *Carlos* 1909; Tomas Gabriel i Font *Tomas* 1911; Antoni Gayà i Antich *Duran* 1936; Bàrbara Gayà i Antich *Duran*. Moltes gràcies a tots.

8. La documentació històrica, constata el que recollí oralment Miquel Florit i Hugueta, sobre l'origen del malnom *Primater*. Vegeu *Llinatges i Malnoms de San Joan*, pàg. 91.

9. Sembla que mestre Rafel *Primater* va fer molts de mobles al capellà *Solander*. Dels que quedaren a la casa i que va heretar el seu nebot Miquel Gayà *Solander*, cal destacar un sofà i una dotzena de cadires de caoba.

10. Joana Aina Gayà i Bauçà *Solandera o De Solanda*, casada amb Francesc Oliver i Ferragut, pares de Francina Aina, Miquel, Francesc i Antoni *Des Calderers*.

11. Comunicació oral de Bàrbara Gayà *Duran*, que recorda haver-ho sentit dir a Antoni Costa *Carlos*, antic alumne d'aquest parvulari.

12. APSJ, II.3, Foli 142v. El 23 de juliol de 1867, Gabriel Terrassa, prevere i rector, batejà a Margalida Bisquerra i Pascual, nascuda a la possessió de s'Hostalet. Filla de Joan Bisquerra i Teresa Pascual ambdòs d'Artà. Foren padrins: Joan Sorell, teixidor de Porreres i Francina Aina Barceló i Mas, viuda. Testimonis: Don Jaume Mas i Noguera i Joaquin Sorell i Vaquer.

JARDINERIA

EL LENGUATGE DE LES FLORS (5)

Dins el llenguatge floral, les flors del **milleastrum** tenen un significat bastant compromès, ja que simbolitzen els pensaments d'amor més sublims. La bellesa és tal que justifica un significat tan important.

«T'estimaré sincerament» és el símbol de la fràgil **alegria**. De brots pràcticament transparents, això els converteix en clarament al·lusius a la sinceritat.

L'**incarvillea** vol dir «tu ets única per a mi». El segle passat els joves l'empraven per donar a conèixer el seu amor a les al·lotes.

L'**indigo** s'empra per expressar que «tu inspires simpatia i quan apareixes tot canvia al meu entorn». Aquest significat està relacionat amb el fet que aquesta flor s'emprava per tenyir roba amb el color conegut com «blau indigo».

La **iomoea** s'enfila per tot el que troba i ho cobreix de flors. És el més semblant a una carícia i, per tant, en el llenguatge de les flors simbolitza el desig de carícies i tendresa.

Les perfumadíssimes flors del **jacint** expressen una requesta: «vull una cita». El jacint és un vertader ambaixador de l'amor.

La **jacobínia** significa «el meu cor és com una flama per a tu», un simbolisme atribuït perquè les seves flors són com petites flames que cremen cap al cel.

Amabilitat i sensualitat són els símbols inspirats pel **gessamí**, als quals es pot afegir el de puresa, ja que en algunes regions les núvies van a l'altar amb un ram de flors de gessamí blanques.

La promesa d'amor etern és el significat romàntic de les flors del **gessamí de Madagascar**, caracteritzada pel seu deliciós perfum.

«Jo seré la guia del teu cor» és el significat del **gessamí nocturn**, relacionat amb el color fluorescent de les seves flors, que són visibles dins la foscor.

A més de les varietats comestibles, es cultiven varietats ornamentals de **mongetes**. El seu significat floral és «t'aconseguiré aviat».

Quan oferim un **kalanchoe** feim un oferiment d'amor i afecte.

La **kòckia** simbolitza la inconstància, tal volta perquè el color de les seves fulles canvia completament a la tardor, passant del verd al color bronze i al vermell encès.

«Ho som tot per tu» és el significat donat als fruits del **kumquat**, que són com taronges petites que es mengen amb la pell i tot, que és molt dolça i aromàtica.

Enviar un ram de flors **lagerstroèmia** a la persona estimada significa agrair-li la manera com ha acceptat el nostre amor.

El missatge de les flors de **lantana** és l'estima de la sinceritat i de les teves maneres d'anar fent.

El **llorer** és el símbol de la glòria. La creença popular definia el llorer com l'arbre del sol, ja que els seus raigs el respectaven i no l'atacaven.

El significat atribuït a l'**espígol** és el de la desconfiança, ja que subministrada a dosis altes provoca fenòmens hipnòtics, disminució de les pulsacions, pèrdua de voluntat i somnolència.

El significat de la flor de **gazània** no és precisament dels més amables. Simbolitza el menyspreu.

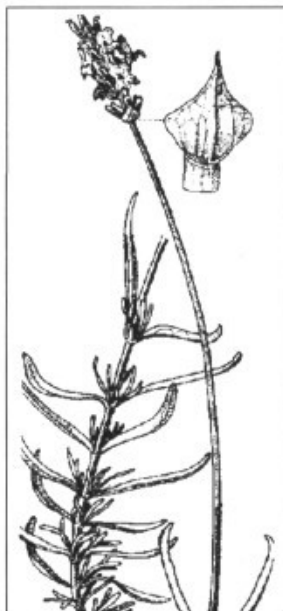
El **gerani** significa «ets un presumptuós», segurament relacionat amb la seva gran bellesa, vist de lluny. Tanmateix, quan t'hi acostes, trobes a faltar el perfum de les seves flors.

«Tu has ferit el meu cor» és el significat de l'**espadella** o **gladiol**, atribuït per la forma de les seves fulles, semblants a llargs ganivets.

En el llenguatge de les flors, la **glicina** significa la dolça amistat, suggerit evidentment pel seu suau perfum i el color de les seves flors.

L'**hamamelis** és coneguda com l'arbust dels reis mags, perquè floreix a l'hivern i, com els reis mags, du tres dons: or a les flors, al perfum de la flor i mirra a la clovella, de propietats relaxants per al sistema nerviós.

Francesc Nicolau

L'espígol, en el món de les flors, significa desconfiança.

GARBES DEL P. GINARD (5)

Transcripció i notes de Josep Estelrich i Costa

A finals del segle passat hi havia a la parròquia de Sant Joan onze capellans, comptant el rector. L'arxiu parroquial i l'arxiu diocesà conserven les dades essencials per traçar les quatre fites principals de la seva vida, però els perfils que caracteritzaren les seves persones se van esvaïnt i ja a penes en queda memòria en la gent major. Gairebé no resta més que allò que podríem anomenar la «fitxa personal»: l'any del naixement, l'any de l'ordenació de prevere, dates d'alguns nomenaments i càrrecs, l'any de la seva mort: tot plegat una fitxa freda, impersonal, uniformadora. El P. Rafel Ginard va recollir un saborós anecdotari d'alguns d'aquells capellans, anècdotes vives, fresques, que recorden els trets característics de la seva personalitat. Es tracta, en general, d'unes notes rònegues, sovint quasi telegràfiques, però molt precises i definides. Bona part de la informació que dona fra Rafel procedeix sens dubte del seu coneixement personal; les informacions més remotes li foren comunicades segurament per Mateu Bauzà Ros, mestre Mateu escolà (1863-1954), que va ser escolà de la parròquia de 1879 a 1905. Llàstima que el P. Ginard no ens deixàs una redacció més elaborada, amb la gràcia que tenia per aqueixes coses!

Així i tot els manuscrits que transcrivim son un testimoni de simpatia, tendresa i reverència vers aquell «Comú de Preveres» de la segona meitat del segle XIX i de la primera meitat del nostre segle.

Adesiara hem afegit algunes paraules que hem cregut podrien ajudar a una intel·ligència més plena del text original.

CAPELLANS¹

Capellans a finals del segle XIX

En temps del Rector Miquel Thomàs, que vengué l'any 1888, hi havia a la parròquia de Sant Joan el senyor Guiem, el senyor Llorenç, el senyor Mateu, el senyor Joan Bauçà, el senyor Jordi, el senyor Ferriol, D. Joan Munar, un altre D. Joan Munar, el senyor Miquelet, i el senyor Ramon.²

La sagristia

La sagristia feia dos escalons, respecte de l'altar major. Hi havia un armari gros, forrat de vellut vermell, amb missals, calzes, copons, bacines –dues grosses, amb lletres voltant que mai vàrem saber que deien–, bacinets de les Ànimes, de la Puríssima, de St. Antoni, que duia, de plata, un peu, una cama, un dit, un braç, un porc, un cavallet i una campaneta. Allà hi havia tot l'adreç pròpia de la sagristia, amb olis, salpasser... Hi havia un sant Crist. Llavors l'armari del vi, amb palanganes de llautó que encara reïnen, canadelles, tavalloles esteses, i no era estrany amb tantes misses. Les misses sortien a bolics (se morí l'abundor de capellans; en morir-se un capellà tot d'una tocaven

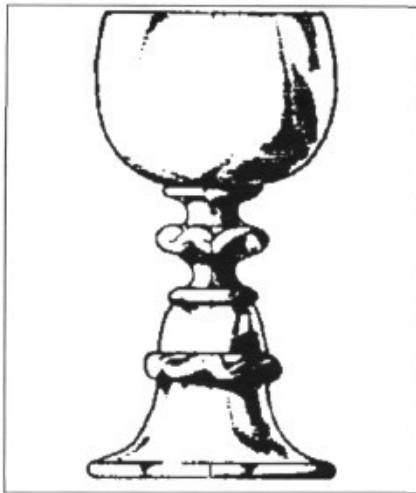

les campanes, fos l'hora que fos). Els hostiers, planxes grosses i petites per fer les hòsties; empraven farina de xeixa i aigua, pasta alisa, clara; hi posaven un poc d'oli, que no s'aferràs; un sedàs amb tela de pergamí amb forats rodons i riscle de fusta; engrosant, les miques queïen. Cera per la missa, per tothom; però abans empraven estadals, que eren blens mullats dins cera groga, embolicats. Apagaven amb sa posteta o cartolina de les darreres oracions de la missa; qualcú tenia el bonet aplegadís i el temps de les avemaries finals tocaven les

manxes. Un Ecce Homo que ara està a la capella de sant Pere, a Consolació.³ Un rellotge. La sagristia era de volta, i a sa clau hi havia un xotet pintat de vermell, Sant Joan. Un lavabo, amb la data 1703.

Discussions sobre política

Dins la sagristia era sagrat, no hi conversaven. Els capellans parlaven de política dins el fumador, lloc on hi havia les coses dels escolans. Tenien discussions sobre partits polítics, abans de sortir l'ofici, discussions que eren altes de punt, encara que no de punts alts. Deïa el senyor Climent.

«El cine és la missa del dimoni, predicaven.»

apotecari, al senyor Guillem, manescal, quan sentien les disputes, esperant que començàs l'ofici:

– *Guiem, que arribarem a començar?*

Sortien encesos a l'ofici. El senyor Miquelet se creia que encara parlaven d'ell, i des de l'altar els increpava.

– *Calla, deia amb flema el senyor Jordi. Cerca el punt que llavors te perds. Calla, calla!*

Acabat l'ofici, tan *campantes* i fins demà. Cada capellà tirava per son vent.

La predicació

Lo que se predicava a la trona: el cine és la missa del dimoni. Parlaven contra la moda i les bicicletes, contra tallar-se els cabells les dones, contra la Festa de la Flor, contra els balls..., sense mai aconseguir res. Sempre anant darrera darrera, i deixant als altres la iniciativa. Era el sentit de la predicació pintoresca de temps enrera i dels qui, regirats del progrés, no s'hi acomodaven. Capellà hi hagué que no acceptà mai l'electricitat. El món està perdut! No hi ha com el temps passat.

Temps de llums d'encreuia, de carros de roda plena, d'albats, de fam! Bon temps! Deixaven la clau al pany... i hi havia colles de lladres.

Sr. Joan Munar i Company⁴

El senyor Joan Munar vei. Anava a peu a Ciutat. No volia veure dones. Confessava dins la sagristia i demanà a un qui se confessava d'haver robat cols: – *50 cols? Hi hauràs anat amb l'ase!*

A un altre li preguntà: – *Fas feina en diumenge?*
– *Me ve just fer-ne els dies feners,* –li va contestar.

Sr. Llorenç Ginard⁵

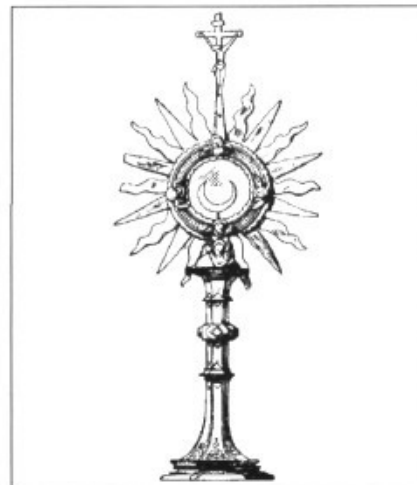
El senyor Llorenç un any va predicar la quaresma a Vilafranca. Predicant s'exclamà: – *He perdut el conill i no el trob, pel cap ni per la cova.*

Predicant sobre l'infern, per representar-lo el comparava a l'estopa encesa, i qualcú li digué: – *Senyor Llorenç, ja no hi ha més estopa.*

Un altre dia, des de la trona donà aquest avís: – *S'ha perduda una camia de dona. La gent rigué. - Ja s'entén que no la duia posada.*

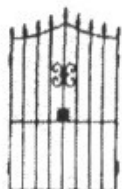
Sr. Mateu Bauçà, calderer⁶

Un de devers can Xondo, mestre Andreu Teixidor, va perdre un poll i va veure es *capellà calderer* que sortia de l'església, i li preguntà si havia vist un poll.

«Parlaven contra la moda i le bibicletes, contra tallar-se el cabells les dones...»

FERRERIA

Pedro Mestre

PORTES BASCULANTS :- BARRERES
BALCONS :- FERRO RUSTIC
FERRERIA AGRICOLA :- AUTOMATISMES

C/. Jaume Mas Noquera. 23

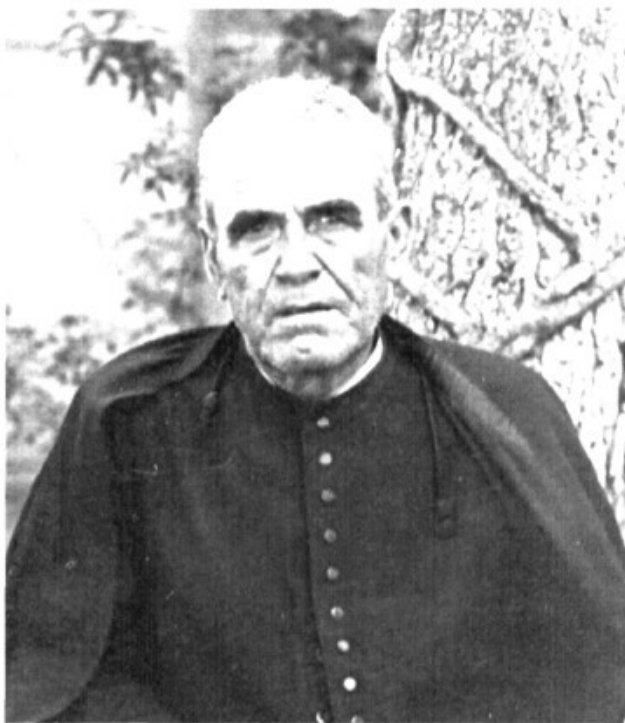
Tels. 52 65 11 - 52 60 63 07240 SANT JOAN

Ferreteria de Sant Joan

C/. de Palma, 17 • 0724 - SANT JOAN
Tel.: 52 65 33

CÒPIES DE CLAUS AL MOMENT

VENDA D'EINES, DE PINTURES,
DE MAQUINÀRIA, BRICOLATGE

El senyor Jordi era molt afecionat a la caça.

– No, respongué. Calla, Ves a sa capella de Sant Josep que n'hi he vist un d'arrufat.

I era mestre Jaume Poll, l'escolà, que feia feina a la capella. El capellà i ell feien bromes.

Sr. Miquel Mates⁷

El Sr. Miquelet, de mal nom *Ris*, o *de Son Gil*. A un viatge a França els companys no gosaren demanar «*riz*» (arròs, en francès), perquè ell no se pensàs que se reien d'ell.

Els nervis el se menjaven. Era partidari de Cánovas del Castillo, perquè dins la família hi havia un cappare liberal.

Anava amb el gaiato darrera l'esquena. No podia sentir siular i insultava els qui siulaven. – Això és una *grosseria*, deia.

Anava a cercar gírgoles amb un mocador fermat pels quatre cornalons.

Avançava el rellotge per sortir tot d'una a la missa els dies feners, esperant als bancs amb el gaiato –els capellans en duien–, pegant cops atropellats en terra. En dir la missa llegia a tirades i remenava el cap. Donava la impressió de fer via.

– *El Sr. Miquelet! ja farem via*, deia la gent.

Se treia el roquet ja a l'entrada de la sagristia, en baixar de l'orgue, per sortir tot d'una de l'església.

Va ser tota la vida l'organista de la parròquia. Tenia a ca seva, per al seu estudi musical, un piano i un harmònim. Tocava un poc i sortia a guaitar al carrer, per veure si qualcú l'escoltava.

Tota la vida tocà i mai no aprengué d'anar a compàs. Uns cantaven l'Avemaria i ell tocava el Parenostre. – *Ha anat bé*, deia ell.

En cantar, no entonava gens. Era característic en el senyor Miquelet, el cantar nerviós i com en zig-zag i a sotracs. El dia del Ram, quan amb altres dos capellans cantava la *Pàssio*, la gent esperava el moment en què li tocava cantar «*Ave Rabbi!*», i quan donaria el cop de «*Crucifige!*». Una vegada s'equivocà dient «*Sic respondis Pontifusti?*», en lloc de dir «*Pontifici*», i digué a l'escolanet que li feia llum amb una palmatòria:

– Acosta es llum. Veiam si em faràs dir desbarats!

El seu fort eren les normes de la litúrgia. A l'ofici del divendres sant estava disposat que els ministres de l'altar duguessin planetes negres.⁸ No n'hi havia a la parròquia, i cada any tornava rebatre el clau. Mostrava el missal:

– *Ací posa planetes negres*, insistia. Fins que un any va encomanar-ne un joc pel seu compte i va pagar-les de la seva butxaca.

En una ocasió una família el convidà a fer l'entronització del Cor de Jesús a ca seva, i va amollar una peça oratòria:

– *El Cor de Jesús* –parlava a empentes– *va morir per noltros, la seva ternura... el Cor de Jesús... allà a la creu... a la creu... que estava «entre todas las mujeres»...* (la qual cosa demostra el prestigi que per a ell tenia el castellà: en els moments culminants el parlava). *Avui és entrada la salvació en aquesta casa.*

A un que agonitzava, el senyor Miquelet li feia la "recomanació de l'ànima":

– *Que li surtin a camí els arcàngels i àngels i benaventurats, i que li obrin les portes de l'infern...* I seguí tan tranquil. La llengua, a vegades, corre més que el cap i fa més via, passa davant el cap i venen aquests capgiraments: «*las venas corren por mi sangre*».⁹

Quan féu 50 anys de la seva primera missa no ho volgué celebrar. – *Se moren, se moren els capellans que fan aquesta festa.*

No volgué dir res. Passà el dia i tot content deia: – *Ara ja està passat, està passat.*

No volia que li demanassin quants d'anys tenia. A ningú agrada.

– *Això és una grosseria*, responia amb mala cara.

Sr. Jordi Gual¹⁰

El senyor Jordi entrava a l'església i començava a tossir: *Je, je, jem!*, per avisar els escolanets que tocassin la missa.

Si qualcú li demanava: – *Me vol confessar?*, solia respondre: – *Ja me basten els meus pecats. No importa donar compte dels altres.*

Era l'obrer del Nom de Jesús i el dia de la festa, per Cap d'Any, predicà i digué: – *Germans meus: hem passat 1817* (l'any que havia passat era 1907) *i hem entrat dins l'any 1818* (per 1908). Tothom va riure. (Tots som errables. Mal d'altri rialles són. Ningú por dir "d'aquesta aigua no en beuré").

Era un home de bon natural, però Déu no el cridava per predicar.

– *Si en lloc de tirar al gall estudiàs el sermó, no s'equivocaria de tant, deia la gent.*

Ell, de capellà, anava a tirar al gall. I bon dret que tenia. Els temps ho permetien. Els capellans se mesclaven amb el poble.

Caçar i llegir El Siglo Futuro. Mai no se sentí res d'ell. Caçador, i prou. En anar a caçar sempre agafava el conill o la guàtlera que movien; ell l'agafava. Tenia bon dret. – *No sé a quin sant se comana, deien els altres caçadors.*

Un dia, davant uns caçadors, un li digué:
– *He vist un conill més gros, dins Son Roig!*

– *Quan va ser això?*

– *Ahir.*

– *Idò ja no hi és. Hui. Idò ja no hi és.*

I, fuits els caçadors, va dir el Sr. Jordi:

– *Jo ho he dit perquè ells no hi vagin. Som jo que hi he d'anar.*

El senyor Jordi, un gran caçador, que sempre trescava per dins pinars i per fora vila, que sabia tots els caus i llogueres, els agres d'esclata-sangs, llengües bovines (blanques, gírgoles gruixades), peus de rata, cogomes, blaves, els estols de perdus, els punts d'espàrecs, on hi havia cap llebre, tot lo de fora vila, que trescà punt per punt el terme... morí tísic; un contrasentit.

NOTES

1. GINARD BAUÇÀ, R. Manuscrits inèdits. APSJ, 29.3.1, fs. 1, 3-6, 8-10, 13, 15-18, 45, 58-59; 29.3.2, f. 0; 29.3.3, 8-9, 12-15.

2. Eren el senyor Guiem Munar Mates (1818-1905), el senyor Llorenç Ginard Barceló (1831-1907), el senyor Mateu Bauçà Munar (1832-1914), el senyor Joan Bauçà Gayà (1866-1933), el senyor Jordi Gual Barceló (1868-1937), el senyor Antoni Ferriol Mayol (1861-1938), D. Joan Munar Company (1830-1894), D. Joan Munar Oliver (1865-1930), el senyor Miquel Mates Pocoví (1864-1952) i el senyor Ramon Gayà Galmés (1873-1966).

3. Aquesta imatge de l'Eccehomo, de terra cuita, procedeix d'un llegat fet pel Rnd. Antoni Barceló i Miralles, a. *calet tavaiola*, l'any 1785. Va ser retirada de la capella de sant Pere de Consolació quan es va fer la reforma de 1959-1966. Ara es pot veure en el museu parroquial, núm. 098.

4. El Rnd. Joan Munar i Company, *el senyor Joan Munar vell*, va néixer l'any 1829, fill de Pere i Francina-Anna. Va ser vicari de Búger i el 15 de juny de 1862 va ser nomenat coadjutor de Sant Joan. Per problemes de salut va cessar en el càrrec l'octubre de 1873. Morí el 4 d'octubre de 1894, als 64 anys d'edat.

5. El senyor Llorenç Ginard i Barceló va néixer l'any 1831, fill d'Esteve i Maria. L'any 1854, essent només clergue tonsurat, va obtenir el benefici «Barceló» de la capella de les Ànimes. L'any 1859 va ser ordenat prevere i va seguir beneficiat a la parròquia de Sant Joan fins l'any 1873, quan va ser nomenat vicari *in capite* de Biniamar. L'any 1880 va ser destinat vicari d'Ariany, càrrec del qual va cessar, a petició pròpia, l'any 1886, i retornà a Sant Joan, on va viure en el carrer Major, núm. 51 fins a la seva mort, el 5 d'agost de 1907.

6. El Rnd. Mateu Bauçà i Munar, *el senyor Mateu Calderer*, va néixer el 27 de juny de 1832, fill de Mateu i Anna. Quan tenia un any i mig morí el seu pare, i va viure amb sa mare (+1882) i sa germana Francina-Anna, en el carrer Amistat, núm. 24 (avui Fra Lluís Jaume, 26). L'any 1857 va ser ordenat prevere i va quedar adscrit a la parròquia de Sant Joan tota la vida, amb l'ofici de primatxer. L'any 1880, junt amb els germans Llorenç i Ramon Bauçà Nicolau, el primer dels quals era casat amb una tia del senyor Mateu, va pagar una custòdia de coure sobredaurat amb viril de plata, que es guarda en el museu parroquial, núm. 025. En el seu testament va deixar fundat un tridu de Quaranta Hores per les festes de Nadal. Morí el 26 de gener de 1914.

7. El Rnd. Miquel Mates Pocoví, *el senyor Miquelet*, fill de Guillem i Margalida, nasqué a son Gil el 5 d'agost de 1864. Als 14 anys era obrer del Nom de Jesús, i l'any 1889 va ser ordenat prevere, quedant adscrit a la parròquia fins a la mort. L'any 1900 va ser nomenat organista, càrrec que va conservar tota la vida, excepte els anys 1903-1908, en què va ser substituït per Mn. Francesc Mas. Morí el 27 de març de 1952.

8. La *planeta* era un tipus de casulla que per la part de davant només cobria fins a la cintura; la portaven els ministres de l'altar els diumenges de Quaresma i els dies de Setmana santa. Era de color morat, però el divendres sant havia de ser de color negre; perquè només s'emprava una vegada a l'any, a la parròquia de Sant Joan, i a moltes altres esglésies no en tenien d'aquest color.

9. El P. Ginard afegeix al seu manuscrit aquesta nota: «L'endemà d'haver escrit això, diada del Ram 1959, jo a Vilafranca vaig dir en la 2ª Estació dels Passos o Dotze sermons: *Jesús amb el peu de la seva creu va obrir les portes de l'infern, tancades pel pecat de nostres primers pares*, i quan anava a dir i amb el cap va obrir les portes del cel, vaig donar-me compte que havia dit allò de l'infern. Ningú pot dir d'aquesta aigua no'n beuré. Les caperutxes, centurions, cadenes, vestits estranys, m'havien fet fugir les poques idees que tenia dins el cap. Un se creu esser viu i hi cau de potes».

10. El senyor Jordi Gual i Barceló, fill de Miquel i Catalina, va néixer el primer de maig de 1868 i va rebre l'ordenació de prevere el 9 de març de 1895, quedant adscrit a la parròquia de Sant Joan. L'any 1900 va anar a l'Argentina i va exercir de rector de les parròquies de Elvecia i Magiolo, a la diòcesi de Santa Fe. Va tornar a Sant Joan a principis de l'any 1905. Va ser molts d'anys l'obrer del Nom de Jesús. Segons diu el poble, gràcies als seus consells i mediació, a Sant Joan no varen matar ningú durant els primers mesos de la guerra civil. Va morir el 31 de març de 1937.

EL SANT JOAN PARTIT A PARTIT

P. CALVIÀ 0 - SANT JOAN 1

El millor: tot i el gol de Tomeu Nicolau
El pitjor: l'àrbitre

Targes: Miquel Ribes Groga
Benet Campins Groga

Gols: Tomeu Nicolau

SANT JOAN 3 - MARIENSE 0

El millor: el porter del Mairense
El pitjor: el porter del Mariense

Targes: -

Gols: Llorenç Neo (2) i Arnau

SANT JOAN 1 - BARRACAR 0

El millor: el resultat
El pitjor: Rafel Fullana

Targes: Enric Munar G
Rafel Fullana G
Ernest Mas G

Gols: Tomeu Nigorra

BUNYOLA 1 - SANT JOAN 2

El millor: Tomeu Nicolau i Rafel Fullana
El pitjor: les ocasions errades

Targes: Guillem Mas G
Ernest Mas G
Miquel Ribes G

Gols: Quico i Guillem Mas, Pagès

PEGUERA 3 - SANT JOAN 2

El millor: Tolo Nigorra i els jugadors del St. J.
El pitjor: l'àrbitre i els línies

Targes: -

Gols: Llorenç Neo (2)

SANT JOAN 2 - VALLDEMOSA AT 2

El millor: Tomeu Nicolau i el gol de Rafel Fullana
El pitjor: l'àrbitre

Targes: Joan Bauzà, Beina G
Quico G

Gols: Quico i Rafel Fullana

El Sant Joan continua en una línia ascendent i es consolida en la part superior de la taula classificatòria. En aquesta segona volta s'ha notat una millorança tant en el joc com en els resultats si es comparen amb els del començament de la lliga.

Toni Oliver

SUBSCRIPCIÓ PER UN ANY, 3.000 ptes.

Nom:.....
Cognoms:.....
Carrer:.....núm.:.....
Població:.....cp:.....
Banc o Caixa:.....oficina.....
carrer:.....núm. de compte:.....

Feu arribar aquesta butlleta a qualsevol membre de l'equip de redacció o enviau-la a:

MEL I SUCRE Sant Joan, Ramon Llull, 48

firma

mel i sucre, dolcet, dolcet

Al Alcalde Presidente del Ayuntamiento de Sant Joan:
 Como Presidente del Club d'Esplai Sant Joan, tengo
 el honor de invitarles a Usted y a los señores
 miembros de la Corporación que usted preside, a
 asistir y hacer sus aportaciones, al triunfo de la
 Pasividad del Vieques Santo, que se inicia en
 la mañana y finaliza en la Pasaquina, en el
 itinerario que se realiza cada año.

Quedo a su disposición

2-4-96

El presidente del Club d'Esplai Sant Joan

**El Presidente
de la
Asociación de Personas Mayores de Sant Joan**

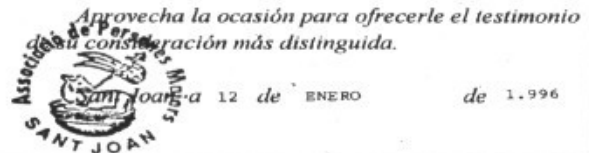
Saluda

A EL ALCALDE DE SANT JOAN DON GABRIEL MORA MAS Y SEÑORA.

Y se complace en invitarles a los actos que esta Asociación realizará el próximo día 16, a partir de las 19,30 horas, en el local Social con motivo de la fiesta de San Antonio.

Le ruego haga extensiva esta invitación a todos los concejales del Ayuntamiento, que tan dignamente preside.

Juan Matas Antich

HE POGUT LLEGIR al *Baleares* una notícia salvatge: la mort de més de cinquanta moixos al foravila santjoaner, tots amb pocs dies de diferència. És molt curiós contrastar les diferents declaracions dels entrevistats. Els propietaris dels moixos diuen que trobaren pels voltants de la caseta peixos enverinats, els mateixos dies que els moixos es moren. El secretari de la Societat de Caçadors diu que els moixos es moren perquè havien menjat rates enverinades, i el senyor batle (que vol quedar bé amb tothom) diu que posaria la mà dins el foc pels caçadors de Sant Joan. Un poble curiós aquest nostre: a tots els moixos del Pla de les Veles els pega un dia per menjar rates enverinades i morir-se tot seguit, i els caçadors tots contents perquè, sense haver fet res que sigui reprovable ni il·legal, poden caçar conills, guàtleres i perdius a balquena. I el batle que respon per aquesta genteta.

ENCETARÉ UNA ALTRA vegada el tema lingüístic. Aquesta vegada vull fer un suggeriment al meu paísà, l'il·lustríssim senyor director general de Política Lingüística. Ja sé que diu la Bíblia que ningú no es profeta a la seva terra, però també diu que no hi ha res com predicar amb l'e-

xemple. No estaria de més que el Sr. Barceló cridàs a consultes el «Presidente de la Asociación de Personas Mayores de Sant Joan» i el «Presidente del Club d'Esplai Sant Joan», per llegir-los la cartilla, ja sabeu, allò que Mallorca té una llengua pròpia fa més de 750 anys, que si no la usam deixarà d'existir, etc. No li costaria gaire, ja que aquests dos «presidentes» són partidaris fervents del partit que governa a les Balears, que vol dur endavant el procés de normalització lingüística. Aquests dos senyors contradiuen amb totes les seves forces la política de normalització lingüística del seu president i del seu govern.

JA HE SENTIT més d'una vegada bravejar el nostre batle de la contenció de la despesa pública, i per això no està de més jo li doni una mica d'ajuda. Li vull dir que he pogut veure (d'ençà que canviaren l'hora) l'enllumenat públic encès a les set de l'horabaixa, quan no fa fosca fins a les vuit i mitja. Tothom sap que es canvia l'hora dues vegades cada any i és molt fàcil estalviar aquesta hora i mitja diària de consum inútil de corrent.

Joan Bauçà

EXCURSIÓ

Els excursionistes descansen després d'haver aconseguit el cim de la jornada: la Mola de Planície.

Anàrem a...

La Mola de Planície. Agafant el nom de la possessió de Planície, aquesta muntanya de prop de mil metres està a mitjan camí d'Esporles i Banyalbufar (entre la mar i la vall de Superna). La seva altura moderada i el fet de ser una mola (és a dir, que no acaba en punta sinó en un pla) fan que l'alzinar arribi fins a dalt de tot. Com a conseqüència d'això, el procés d'exploració del carbó va ser molt fort, i el massís està travetejat de camins i ple de sitges.

Anirem a...

El pas de la Fesa. Pujarem al Teix per la cara sud, passant per la vall de Bibiforani (la que va paral·lela a la vall per on passa la carretera del Coll de Sóller, per la part de Palma). De baixada, passarem pel pas de la Fesa, que dóna nom a l'excursió («fesa» vol dir «tallada», i és el participi del verb fendre).

Joan Sastre i Joan Moratinos

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

Carrer de Palma, 16
Sant Joan
Tel.: 52 60 33

FUSTERIA

Rafel Dalmau

Fusteria en general i
mobles de cuina

Carrer dels Molins, 4
Tel.: 52 63 85

METEOROLOGIA

«Març marceja»

Dia	Temperatura		Precipitació	Cel	Vent dominant	Fenòmens observats	Mes: març	Any: 1996
	Max	Min						
1	16	3		clar	variable			
2	12	5		3/4 tapat	gregal			Estació: Revista Mel i Sucre de Sant Joan de Mallorca
3	9	6		tapat	gregal			Fonts: Guillem Company, Miquel Alzamora i Miquel Company
4	9	6	0,4	3/4 tapat	gregal			
5	14	1		3/4 tapat	gregal			
6	13	2	3,1	tapat	gregal			
7	11	6	3,3	tapat	gregal			
8	14	1		clar	gregal			
9	13	3	6,0	tapat	gregal			
10	15	9		tapat	levant	12,8		Precipitació parcial
11	13	5	0,8	3/4 tapat	gregal			
12	15	2		clar	variable			
13	13	3	1,5	tapat	ponent			
14	16	7		1/4 tapat	ponent			
15	16	3	9,7	3/4 tapat	variable			
16	12	6	2,0	3/4 tapat	mestral			
17	16	3		1/4 tapat	ponent			
18	16	2		clar	llebeig			
19	17	2		clar	llebeig			
20	21	6		clar	llebeig	14,0		Precipitació parcial
21	22	6		clar	llebeig			
22	21	5		clar	llebeig			
23	21	6		clar	xaloc			
24	21	9		1/4 tapat	xaloc			
25	24	12		3/4 tapat	variable			
26	17	12	7,5	tapat	llebeig			
27	21	8		1/4 tapat	mestral			vent fluix
28	20	10		clar	mestral			
29	21	8	0,4	clar	variable			
30	21	8	1,3	tapat	variable			
31	22	9		1/4 tapat		9,2		
	16,5	5,6				36,0		Precipitació total

Els mesos de març i abril solen tenir la característica de ser els mesos més variables, en quant a situacions meteorològiques. Aquesta circumstància s'ha reflectit el passat mes de març, en què el predomini de vents de ponent i agregalats han alternat amb dies clars i temperatures suaus produïdes pel vent de xaloc.

El mes de març s'ha caracteritzat per la presència de dies freds, en què durant els 10 primers s'enregistraren temperatures mínimes baixes degut a la presència de vent gregal. Els dies eren grisos i tapats, amb pluges fines que la cama d'aranya va ser present alguns dies.

La pluja caiguda durant el mes de març ha estat relativament normal; diem normal perquè degut a l'excés hídric, la pluja tenia bo de fer aferrar sobre la terra, la qual cosa dificultaria la sembra de melons i demés; en aquest sentit, la pluja va anar be, ja que sumada a la que duim

acumulada durant l'any agrícola és la següent:

setembre	60,6
octubre	70,1
novembre	102,5
desembre	46,8
gener	100,8
febrer	50,3
març	36,0

que suma un total de 467, més que el total de l'any 1995, però inferior a l'any agrícola del passat any. La pluja recollida durant el mes de març s'ha repartida en molts de dies i en poques quantitats degut a la persistència dels vents aponentats:

dia 4	0,4
dia 6	3,1
dia 7	3,3
dia 9	6,0
dia 11	0,8

dia 13	1,5
dia 15	9,7
dia 16	2,0
dia 26	7,5
dia 29	0,4
dia 30	1,3
TOTAL	36,0

En resum, el comportament del mes de març ha agradat a molts, ja que ha fet fred, ha plogut

una cosa que està bé, i ha fet sol, perquè els turistes poguéssin posar les anques a l'aire. Però quan la pluja no cau i el sol s'estira durant aquest dies que tornen llargs, l'evaporació i la transpiració és alta, la qual cosa eixuga el terreny, fent bo aquell refrany tant vàlid que diu «per l'abril, cada gota en val mil»

Miquel Company i Miquel Alzamora

Cercam fotografies que facin referència al temps (nevades, llamps, cap de fiblons...) i a la meteorologia i, també, aquelles que sien conseqüència dels seus efectes (inundacions, torrentades, calabruixades...).

Si qualcú en té, m'ho podria comunicar.

MIQUEL COMPANYY

Bon profit

Arròs de bacallà

Ingredients per a 4 persones: 200 gr de bacallà gruixat, tres cebes tendres, tres tomàtiques de ramellet, quatre alls, una nyora, 250 gr. de mongetes tendres, julivert, mitja taceta d'oli d'oliva, cinc tacetes d'arròs, sal i prebe. El vespre abans deixar el bacallà en remull. Llevar-li la pell i les espines, i esmicolau-lo amb els dits. Pelau les cebes, tomàtiques i alls i picau-lo ben petit. Encalentiu l'oli en una greixonera de test i posau-hi la nyora, però que no se cremi; després treis-la, netejau-la i guardau-la a part amb l'all i el julivert. Ara posau dins l'oli la ceba i sofregiu-la poc a poc, un cop mig sofregida posau-hi l'all i el julivert fins que tot estigui ben sofregit; llavors afegiu-hi les miques de bacallà, que hi faci unes voltes, i després posau-hi una dotzena de taces d'aigua, i tot a bon foc. Tallau les mongetes a trocets, i quan el brou bulli posau-les-hi; posau-hi l'arròs i que tot cogui vint minuts, i només vint. Salprebeu-lo segons el vostre gust

Dorada a la sal

Ingredients per a 4 persones: Una dorada de 2 kg (500 gr per cap), 2 kg. de sal gruixada i 2 kg. de sal fina, 1 kg. de patates petites, 1 kg. de tomàtiques, 1 llimona. Feim net el peix, sense escatar, el deixam sencer dins una ribella; a part, mesclam les sals i les esquitxam amb un poc d'aigua perquè estiguin un poc humides. Dins un perol posam una capa de sal, col·locam el peix per damunt i tornam a posar-hi sal, tenint en compte que el peix quedi ben tapat per tots els costats. El ficam al forn a una temperatura de 250-300 graus. Quan la sal estigui forta, ho deixarem uns 20 minuts, el traurem del forn i amb un ganivet tallarem en perímetre (voltant el peix), alçarem la capa de damunt i si ho feim bé la pell del peix també ha de sortir. Després, obrim el peix i retiram les espines. En una altra ribella, preparam una guarnició de patates a l'anglesa (bullides i tornejades amb un aparell a posta), tomàtiques al forn i un tros de llimona.

Crêpes amb salsa de Sant Lluís

Ingredients per a les crêpes: 125 gr de farina de blat, 2 ous, mig litre de llet., un pessic de sal, 2 cullerades de mantega sense sal i una copeta de Gran Mernier. Per a fer els crêpes posam la farina, els ous, la llet i la sal dins un pot fondo i ho ben remenam; llavors hi afegim la mantega fosa i la copeta de Gran Mernier. Dins una paella posam un poc de mantega perquè es fongui; amb un cullerot hi tiram un poc de pasta quan la paella està semicalenta; quan el crêpe està daurat li donam la volta i el treim. Els anam fent així fins acabar la pasta. Els deixam reposar dues hores; mentre aprofitam per fer la salsa. Ingredients per a la salsa: 8 pastilles de sucre, gelat de vainilla, 1 mandarina, fulles de menta, 2 taronges (el suc), 1 copeta de Curaçao vermell, 1 tassellet de nata líquida i 2 cullerades de mantequilla. Dins una paella anam fregant les pastilles de sucre a la mandarina fins que que dins ben foses. Afegim el suc de les taronges, la copeta de Curaçao, la nata i la mantequilla. Ho remenam a poc foc fins que espessi. Per servir els crêpes els doblegam en forma de mitja lluna i els escalfam i els posam en el plat de servir. Llavors regam el crêpe amb la salsa fins que quedi ben cobert. Com a guarnició hi afegim una bola de gelat de vainilla i un parell de fulletes de menta.

LA TOXICOMANIA I LA CLASSIFICACIÓ D'ALGUNES DROGUES

Conceptes bàsics

• *Dependència*: s'entén per dependència els canvis físics i psíquics produïts en un organisme com a conseqüència de la supressió d'una substància i que incita a seguir-la consumint.

• *Dependència física*: és la necessitat fisiològica de prendre una substància. És a dir, quan els trastorns que origina la supressió de la substància són de tipus fisiològic, parlem de dependència física.

No totes les substàncies duen a una dependència física.

• *Dependència psicològica*: és la necessitat de consumir una substància per poder funcionar normalment. És a dir, existeix dependència psicològica quan una persona té un fort desig o compulsió per consumir una droga i creu impossible deixar de prendre-la, malgrat les conseqüències negatives que li provoca.

Una condició necessària per a una conducta additiva és que hi hagi dependència psicològica.

• *Tolerància*: fenomen d'adaptació d'un subjecte a una droga que implica la necessitat d'incrementar la dosi de consum, de manera progressiva, per mantenir o produir els mateixos efectes que s'aconsegueixen amb la dosi inicial.

• *Síndrome d'abstinència*: consisteix en una sèrie de manifestacions o alteracions d'índole físic i psíquic que no depenen de la voluntat de l'individu i que apareixen quan se suspèn bruscament l'administració de determinades drogues. En general, la simptomatologia de la síndrome d'abstinència sol ser de característiques oposades a la provocada per l'administració del tòxic.

• *Sobredosi*: s'entén per sobredosi el fenomen que es produeix degut a l'ús d'una dosi major de la que l'organisme pot suportar. Sol succeir per diverses raons: baix nivell de tolerància i per manca de control sobre el grau de puresa de la substància (d'excessiva puresa o excessiva adulteració).

• *Què és la toxicomania*: l'any 1970 l'OMS va proposar la següent definició: «un estat psíquic i, de vegades, també físic, que resulta de la interacció entre un

organisme viu i una droga, caracteritzat per respostes conductuals i d'altres tipus que sempre inclouen una compulsió en prendre la droga i així experimentar els seus efectes psicològics, i, de vegades, per evitar els símptomes desagradables de l'abstinència.

Classificació de les drogues

En funció dels seus efectes sobre el SNC, les drogues s'agrupen en 3 grups:

- *Drogues depressores del SNC*
Opi i derivats
Hipnòtics, sedants i tranquil·litzants
Alcohols
- *Drogues estimulants*
Cocaïna
Cafeïna i begudes que la contenen
Amfetamines i derivats
Tabac (nicotina)
- *Drogues psicodèliques* (o distorsionadores del SNC)
Dietilamida de l'àcid lisèrgic (LSD)
Peiot i mescalina
Fongs al·lucinògens
Al·lucinògens sintètics diversos (DMT, DET, DPT, anomenades drogues de disseny)
Cànnem i derivats (cannabis: haixix i marihuana)

El consum de drogues està documentat històricament a les civilitzacions més antigues. La primera referència escrita sobre el consum de drogues data de l'any 2.800 abans de Crist. Naturalment, l'ús de drogues en la humanitat no és nou.

Si bé l'individu toxicòman ha existit durant totes les èpoques i llocs, al llarg de la història assistim a un canvi amb totes les característiques del consum i amb les pròpies característiques de l'individu consumidor.

*Associació Abstèmia
(Gentilesa de Domingo Fontirroig)*

FONTANERIA i FERRERIA

J. COMPANY

*Instal·lació de banys i
de calefacció central
Llanterneria en general
Ferreria*

C/ Consolació, 17. Sant Joan
tel. 52 62 77

RESTAURANT - BAR

Cta. Manacor - Inca, km 9 Tel. 830246 PETRA

DOS DITS DE SENY

Benvolguts amics de la comunitat cristiana de Sant Joan

Des de Santo Domingo vos enviam algunes fotos que serveixin de gest d'agraïment per l'esforç que vàreu realitzar, ja fa uns quants mesos, per recollir uns doblers destinats a la compra de maquinària per a la fusteria que, gràcies a Déu, ja tenim funcionant.

Després de resoldre una sèrie de problemes tècnics, cosa que aquí s'allarga més per allò que som al Carib, a la fi el passat dia 15 de gener la fusteria va començar el seu camí de funcionament efectiu. En Miquel és el mestre, juntament amb en José, un jove dominicà que segurament es farà càrrec de la fusteria un cop nosaltres no hi siguem. A més, hi ha nou alumnes del barri que aprenen l'ofici, la qual cosa és el vertader objectiu de les instal·lacions, a part de poder oferir a la gent del barri uns serveis més econòmics. Cal tenir en compte que moltes de les cases són de fusta.

Així doncs, tendreu aquí una mostra d'on varen anar a parar els doblers que enviàreu. Com podeu veure no han caigut en terra. De mica en mica els anirem traient el màxim rendiment.

Gràcies i fins sempre!

Miquel, Consol i Margalida

EL PLAER DE BEURE NEGRE CRIANÇA 1992 Can Ribes. Consell

En el món del vi, així com en el món de la cuina, posseir una bona matèria primera és un element bàsic per poder crear un bon producte; és clar que també comptarà la traça del manipulador (el cuiner o enòleg). A Can Ribes, gràcies a l'amo en Joan Colom, viticultor de solvència contrastada, es pot gaudir d'un raïm adequat per poder fer vins amb pretensions.

Can Ribes és un petit celler ubicat al terme de Consell i dirigit per Joana Oliver. Aquest celler, segons diuen, compta amb una tradició que es remunta a l'any 1711.

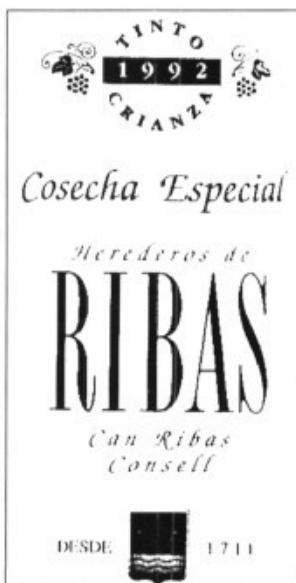
El vi del qual parlem avui, ha estat possible gràcies a la bona adaptació que el Cabernet Sauvignon ha tingut a les terres i al clima de Consell, cosa que ha fet possible la seva utilització en els vins de criaça de Can Ribes. Aquesta varietat dona complexitat i millora el potencial organolèptic del vi.

El vi en qüestió està compost de l'obligat 50% de Manto Negro per poder pertànyer a la DO de Binissalem, d'un 20% de Cabernet Sauvignon i la resta és Ull de Llebre. La criaça es realitza en

bótes de roure americà d'una capacitat de 225 l, combinant roure vell amb 10% de roure nou. Abans de sortir al mercat, el vi realitza una estada en ampolla d'un mínim de sis mesos, la qual serà superior segons la demanda.

El criaça és de color robí fosc amb reflexos teula. Posseeix un ventall aromàtic format per tocs de fruita madura (figues, albercocs), caramel i notes de vainilla. El vi és avellutat, lleugerament pla, amb una càrrega de taní equilibrada. El final en boca és molt agradable, de naturalesa afruitada i complexa. Es tracta d'un vi que, tot i estar en el seu moment òptim de consum, es pot guardar uns quants anys, sempre que sigui en bones condicions.

El seu preu aproximat en el mercat és de 900 ptes.

Bodegues Can Ribes. Consell
Tel.: 62 20 48. Fax: 72 11 29

Francesc Grimalt

Agenda - Abril

Natalicis

Marta Dalmau Matas (11-III-1996)

Defuncions

Antoni Bauzà Gayà (13-III-1928 / 20-III-1996)

Noces

-

Apotecaries de guàrdia

Diumenges

Dia 7: Ariany
 Dia 14: Montuïri
 Dia 21: Petra
 Dia 28: Porreres
 Dia 5 maig: Sant Joan
 Dia 12: Vilafranca

Horari d'autobús

Sant Joan-Palma-Sant Joan: 7.50 h; 13.00 h; 15.20 h; 16.20 h; 18.20 h; 19.30 (dies feiners).

Sant Joan-Palma-Sant Joan: 8.25 h; 10.00 h; 18.25 h; 19.30 h (dies festius).

Horari d'assistència mèdica

Centre sanitari: 10.30 h - 13.00 h (de dilluns a divendres).
 PAC de Vilafranca: resta d'hores.

Horari de farmàcia

De 10 h a 13.30 h / De 17.30 h a 18.30 h

Horari de misses

20 h (dies feiners) / 10.30 h i 20 h (dies festius)

Consolació: 18 h

Telèfons d'interès

Bombers: 55 00 80
 Centre Sanitari: 52 63 11
 GESA: 55 41 11
 Ajuntament: 52 60 03
 Apotecaria: 52 62 52
 Centre meteorològic: 26 46 10
 Guàrdia Civil: 56 00 27
 OCB: 72 32 99
 PAC (Vilafranca): 56 05 50

El temps

Pluviometria G. Company

Març

dia 4	0,4	dia 16	2,0
dia 6	3,1	dia 26	7,5
dia 7	3,3	dia 29	0,4
dia 9	6,0	dia 30	1,3
dia 11	0,8		
dia 13	1,5		
dia 15	9,7		

Total mes 36,0

Total acumulat: 187,0 l/m²

La lluna

Creixent de dia 1 a dia 4.

Plena de dia 5 a dia 10.

Minvant de dia 11 a dia 17.

Nova de dia 18 a dia 25

Creixent de dia 26 a dia 30

Efemèrides

ABRIL DEL 76 A SANT JOAN

- La comissió de festes encapçalada per n'Antoni Escollà féu diverses reunions per tal d'organitzar les del juny.
- Es netejà l'escorxador municipal després de molts d'anys de no fer-ho.
- El dia 19 es va fer el VI Trial Son Juny al Revellar.

ABRIL DEL 86 A SANT JOAN

- Per la festa del llibre hi hagué una mostra de treballs fets pels escolars.
- La Unió de Pagesos va fer una tractorada protestant per la política agrària del govern.
- El dia 20 es va córrer la 7a. Semimarató Sant Joan.
- L'Ajuntament va rebre de la família Solivelles la donació d'un solar al carrer Sud.

Gracià Sánchez

TERANYINES

Si vols fer poble
i conèixer la teva història
subscriu-te a les

MONOGRAFIES SANTJOANERES

Per Sant Jordi

un llibre